

A mese titokzatos szálai összekötnek

Varga Klára

Három online koncerttel ünnepli Beethoven születésének 250. évfordulóját a Concerto Budapest szombaton. A Zeneakadémia Nagyszalonjából közvetített hangversenyeken elhangzik a Kreutzer-szónata Keller András és Várjon Dénes, a D-dúr hegedűverseny Baráti Kristóf, a Szellem-trió Balázs János közreműködésével, valamint a Nagy fúga három átiratban. A napot Fischer Annie emlékének ajánlják. (SK)

Ligeti Dávid, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tudományos főmunkatársa kapta az idei Bezerédj-díjat. Az intézmény lapunkkal közölte, Ligeti korosztálya egyik legtehetségesebb történészeként az Osztrák-Magyar Monarchia, valamint az első világháború had- és politikatörténetét kutatja. A művészeti és tudományos élet fiatal kiválóságait 1993 óta elismerő díjat korábban megkapta Kobzos Kis Tamás, Tolnai Ottó és Jordán Adél is. (SK)

A hagyományos december 7-i évadnyitó előadás helyett üres nézőtérnek tart gálát a milánói Scala a város védőszentje, Szent Ambrosius napján. Az olasz köztelevízióban élőben közvetített esten fellép mások mellett Plácido Domingo, Jonas Kaufmann és Roberto Alagna is. (SK)

A Versmondók Könyvtára sorozatban nemrég jelent meg Tóth Gábor néprajzkutató szerkesztésében a Népmesék szöveg, írásban, képből készült kötet, amelyben néprajzosok, mesemondók, mesegyűjtők, pedagógusok, írók, illusztrátorok és rajzfilmek beszélnek a népmesékről és azokhoz fűződő kapcsolatokról.

Kaleidoszkópszerű pillanatképet látunk arról, hogyan tekintünk ma a népmesékre, amikor az adatgyűjtők már nemigen élnek, és a jelentős mesemondói életművek nem láttak még napvilágot. Új típusú mesemondók vannak már, de még közel sem tudunk mindent a népmesékről.

Lutter Imre, a Magyar Versmondók Egyesületének ügyvezető elnöke előszavában arra emlékeztet: a népmesékben egy közösség, egy nép évszázadok alatt kikristályosodott tudása, véleménye, morális hitvallása tükröződik. „A kötetünkben felbukkanó személyek, találkozási pontok, események, művek segítenek megérteni egy-egy néprajzi gyűjtés, adaptáció létrejöttének,

illetve az élő szöveg mesemondás újraéledésének okait, mozgatórugóit... (A kötet) rávilágít majd arra, hogy az egymástól különálló szakmákat sokszor a mese titokzatos szálai szövik össze” – írja szerkesztői előszavában Tóth Gábor.

Ha ilyen összefonódásokra számítunk, nem fogunk csalódnani. Ortutay Gyula munkássága kapcsán olvashatunk az általa megteremtett és nemzetközileg elismert „budapesti iskoláról”, amely a mesemondó személyiségét állítja a kutatás és a gyűjtés, közreadás középpontjába. Ha Ortutayról szó esik, akkor Dégh Linda néprajzkutatót is meg kell említeni, utóbbi alakja a legvárhatóbb módon feltűnik a könyv egy későbbi fejezetében, egy kaksdi vendéglőben, ami az akkor még nagyon fiatal Sebestyén István mesemondót is meglepte.

Pintér Zsolt táncos a rendezvényekkel kapcsolatos értékes tapasztalatait osztja meg. Megtudhatjuk például azt, hogy régen a fonóban munka közben mesél-

tek, de manapság a szervezett kézműves foglalkozások dinamikája más, mert egy-két óra alatt kell valaminek elkészülnie, így a mese és a munka zavarják egymást. Az sem mindegy, milyen teremben, kinek és mikor mesélünk. Előfordul, hogy a gyerekek már unják, a szülők pedig feszülten hallgatják a mesét. Ezért – mint írja – szerencsésebb, ha például egy jurtyban 20–30 fő előtt, védett környezetben zajlik a felnőtteknek szóló mesélés.

Több szöveg is tudósít arról, hogy a minden évben megrendezett bukovinai székely mesemondóversenyen átmenetileg nem kötelező a népviselet és a tájszólás, utóbbi azért, mivel több családnál a szülők-nagyszülők már rég elhagyták izes beszédüket, hogy ne kerüljenek hátrányba a hétköznapi életükben. Szerencsére most már inkább azzal foglalkoznak, hogyan lehetne vizsgáztatni a tájszólást.

A februárban elhunyt Csukás István, Süsü és Pom Pom atyja egy írása is helyet kapott a kötetben,

amelyben a Kossuth-díjas nagy mesélő arra emlékeztet, hogy bár a gyerekeknek írott könyvek szerzőit időnként lekezelik a felnőtteknek írók, jó, ha nem felejtjük el, hogy a mese a legősibb műfaj, és minden mást megelőz az időben.

A szájrészes Magyar népmesék rajzfilmsorozat kapcsán Jankovics Marcell, a nemrég elhunyt Richly Zsolt, Mikulás Ferenc és Horváth Mária emlékezik meg a Pannónia Filmstúdió munkájának kezdetéről, és arról is, hogyan alakították ki az általunk annyira kedvelt és hitelesnek elfogadott formákat képből és hangból. Nem érdemes arról szót ejteni, miről vagy kitől olvastunk volna még szívesen egy ilyen igényű kötetben, hiszen már a könyv létrejötté is ajándék, de azt hozzátehetjük, hogy ha egy-két évente készülne a témában hasonló összeállítás, az sem lenne unalmas.

